

RAVINTOHUOLTO MEILLÄ

JA MUUALLA

ULF LINDSTRÖM

KOTIELÄINJALOSTUSLAITOS

Vantaa 1978

Kotieläinjalostuslaitos, Maatalouden tutkimuskeskus,
Vantaa

Kotieläinten jalostustieteen laitos
Helsingin Yliopisto, Viikki

Ilmestynyt aikaisemmin:

Katsaus 1978

RAVINTOHUOLTO MEILLÄ JA MUUALLA

Prof. U.B. Lindström

"Seuraava suuri katastrofi tulee ennen kuluvan vuosisadan loppua. Rikkaat maat huomaavat olevansa nälkäänäkevien ihmisten saartamia, satoja miljoonia kuolee.. kärsimykset ja toivottomuus ovat suurempia kuin milloinkaan aikaisemmin".

Näin kirjoitti lordi C.P. Snow kohta 10 vuotta sitten. Vaikka hänen synkkä ennustuksensa onkin vain osittain toteutunut, on maapallon ravintohuolto jatkuvasti erittäin epävarmaa. Kaikki ennusteet tietävät kehitysmaille suurta vilja-alijäämää seuraavien 10 vuoden aikana. (Kuva 1.) Suomen maataloutta ja nk. ylituotantoa pitäisikin tarkastella tätä maapallon laajuista taustaa vasten. Maallemme on tyypillistä, että kun Ruotsissa kohotetaan elintarvikkeiden omavaraisuustasoa (ja viennin) Suomi asettaa tuotantokattoja ja -rajoituksia.

Maailma on riippuvainen Pohjois-Amerikasta

Ennen toista maailmasotaa oli viljakauppa melko merkityksetöntä; useimmat maat olivat omavaraisia, Itä-Euroopan maat ja jotkut kehitysmaat toimivat silloin viljanviejinä (Kuva 2.).

Tämän jälkeen on tilanne oleellisesti muuttunut, ja tällä hetkellä vain Pohjois-Amerikka (ja jossain määrin Oseanian maat) huolehtii viennistä. Koko maailma, ennen muita tietysti kehitysmaat, on tullut riippuvaiseksi USA:n ja Kanadan satotilanteesta. Nykytilanne ei

tiedä hyvää tulevaisuudessa. Tällä hetkellä tarvittaisiin tarpeeksi suuria viljan varmuusvarastoja useissa maissa. Teollisuus- ja kehitysmaiden tulisi rahoittaa varastot yhdessä vaikka teollisuusmaat joutuisivatkin alussa vastaamaan kustannuksien pääosasta.

Omavaraisuutemme näennäistä

Viljavarastojen rakennustyössä Suomi voisi hyvin olla mukana. Joidenkin vuosien satunnaiset viljaylijäämät tulisi varastoida huonompien aikojen varalle ja käyttää kehitysmaiden kanssa käytävään kauppaan. Kuvasta 3. näkyy, että viljantuotantomme sääoloista riippuen vaihtelee huomattavasti. Vuoden 1976 ylijäämä on lyhyessä ajassa muuttunut alijäämäksi ja Suomi joutuu ilmeisesti tänä vuonna ostamaan viljaa ulkomailta. Pitämällä aikavälillä näyttäisi selvästi edullisemmalta investoida varastotilojen rakentamiseen. Suomen leipäviljan varmuusvarastot riittävät n. 6-7 kuukaudeksi ja rehuviljavarastot n. 2 kuukaudeksi; olemme siis suhteellisen heikosti varustautuneet pitkäaikaisiin poikkeustiloihin. Emmekö voisi investoida viljasiiilojen rakentamiseen? Näin olisimme riippumattomampia maailmanmarkkinatilanteesta ja loisisimme samalla työttöisyyksiä, mikä näkökohta tällä hetkellä on hyvinkin tärkeä. Voimme myös todeta, että omavaraisuutemme on monien elintarvikkeiden suhteen epävarmaa. Esim. kotoista vihannes- ja marjatuotantoa voisi huomattavasti kohottaa. Mikäli lehmien lukumäärää pudotetaan 100 000 eläimellä - kuten on ehdotettu - joudumme varmasti turvautumaan naudanlihantuontiin, koska vasikoita ei ole tarpeeksi lihantuotantoon.

Tarpeeton elintarviketuonti lopetettava

Samalla kun jatkuvasti puhutaan maamme "ylituotantongelmista" tuotetaan maahamme itävaltalaisia kakun-

pohjia, länsi-saksalaisia keksejä, sveitsiläistä suklaata jne. (Kuva 4.). Viime vuosina on Suomi tuonut vuosittain elintarvikkeita 1500-1800 miljoonalla markalla. Ohjaamalla tukitoimia maamme vihannes- ja hedelmätuottajille, sokerijuurikkaan viljelijöille ja maidontuottajille säästettäisiin satoja miljoonia markkoja sekä säilytettäisiin työpaikat. Tarvitsemme maatalouden pitkän aikavälin suunnitelman, missä omalle elintarviketuotannollemme annetaan paljon suurempi paino kuin nykyään. Viranomaiset tekevät mielestäni vakavan virheen "rangaistessaan" maanviljelijöitä satumanvaraisesti asetetuilla tuotantokatoilla, joilloin valmiutta kriisitilanteiden varalta ei ole otettu mitenkään huomioon. Toimenpiteellä on myös psykologisesti katsoen kielteisiä vaikutuksia koko maanviljelijäväestöön. Maatalouden pitkän aikavälin suunnitelmien on otettava huomioon myös koko maapallon tarpeet. Kehitysmaiden kanssa tehtävät pitkäaikaiset sopimukset, jolloin voisi aloittaa esim. edullisista vilja- ja maitojauhetoimituksista, voivat johtaa Suomelle arvokkaisiin kauppakumppanuuksiin. Myös oman maamme maaja metsätaloustutkimusta tulisi tukea voimakkaammin.

Oikeaa tietoa levitettävä.

Tuottajien ja kuluttajien vastakkaisuuden korostamisesta pitäisi päästä näiden kahden ryhmän yhteisten etujen painottamiseen. Viime vuosina ilmennyt muutamien elintarvikkeiden ylituotanto on hyödyttänyt kuluttajaa, koska ylituotanto on pitänyt näiden elintarvikkeiden hintatason alhaisena. Kuinka moni kuluttaja on tästä tietoinen? Tarvitsemme nykyistä paljon enemmän tietoa siitä, mitä maanviljelijät työkseen tekevät ja kuinka riippuvaisia he loppujen lopuksi vieläkin ovat sääolosuhteista. Uskon, että on mahdollista saada aikaan parempi solidaarisuus maanviljelijäväestön kanssa;

verratkaamme tilannetta esim. siihen kuinka korkealle maanviljelijää arvostetaan Tanskassa ja Hollannissa. Tässä on joukkotiedotusvälineillä suuri vastuu, jonka ne ovat tähän asti ottaneet aivan liian kevyesti. Ihmiset ovat yleensä huomattavasti kiinnostuneempia luonnosta, eläimistä ja kasveista, ja siten myös maataloudesta kuin mitä lehdet, radio ja televisio uskovatkaan.

Maatalous työllistää

Vuonna 1950 oli Suomessa vielä 46 % väestöstä maa- ja metsätaloudessa, nyt enää 15 %. Ennusteiden mukaan osuus pienenisi yhä ja olisi vuoteen 1985 mennessä 7 %.

Onko mitään järkeä antaa tämän kehityksen jatkua, jotta kiihdyttää sitä! Mitä kauemmin lamakausi jatkuu - ja se voi hyvinkin jatkua vielä 2-3 vuotta, sitä tärkeämmäksi tulee maatalouden rooli työllistäjänä. Koko maaseudun ja yhteiskunnan terveen kehityksen kannalta olisi pikemmin pyrittävä kaikkiin keinoihin ylläpitämään mahdollisimman monipuolista toimintaa maalla kuin pakottaa ihmisiä kaupunkien työttömyyskortistoihin. Maatalouden roolia energiantuotannossa olisi lisättävä. Jätepuun, olkien ja jätteiden energian sekä metsien, turpeen ym. käyttöä pitäisi kaikkiin tavoin hinta- ja veropolitiikalla edistää.

Kannattaako ihminen aina korvata koneella?

Enää ei muutenkaan ole itsestään selvää, että ihmisten tilalle kannattaa aina ottaa uusia, tehokkaita koneita. Olemme jo nyt aivan liian riippuvaisia ulkomailta tuotavasta energiasta, raaka-aineista ja teknologiasta. Vuodesta 1960 on energian kotimaisuusaste alentunut 60 %:sta 28 %:iin. Mutta hinta- ja veropolitiikka on meillä viety siihen suuntaan, että on ollut kannattavampaa korvata ihmistyövoima koneilla. Eihän

koneista tarvitse maksaa sosiaaliturvamaksuja eivätkä ne rupea lakkoilemaan. Meillä on aivan liian lyhytnäköisesti tuijotettu tuottavuuteen aivan kuin se pystyisi ratkaisemaan kaikki pulmamme. Englantilainen taloustieteilijä E.F. Schumacher on kirjassaan (Small Is Beautiful suom. Pieni on kaunista) todennut, että laskemalla tuottavuutta ihmistä kohti pystyisimme eräillä sektoreilla jopa kuusinkertaistamaan työvoiman määrän, kokonaistuotannon pysyessä ennallaan.

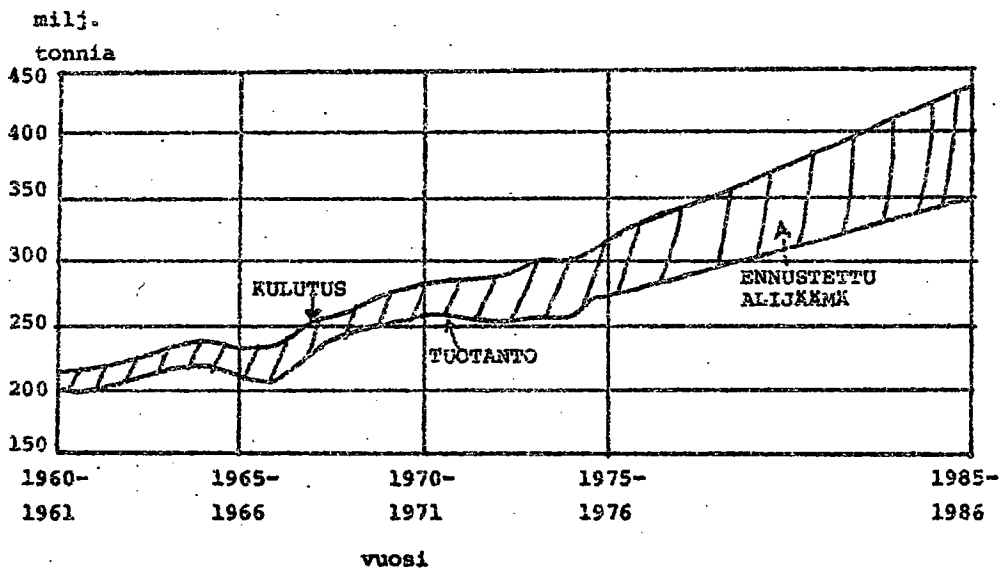
Tämä edellyttää kuitenkin, että arvioimme uudelleen ihmistyövoiman käytön ja arvon ja tuemme pienteollisuutta suurteollisuuden kustannuksella.

Olisi myös myönnettävä, että mikäli maataloudessamme kotieläinten lukumäärää jatkuvasti pienennetään, samalla lisätään riskialttiutta ja työttömyyttä. Hevoset ovat kohta kokonaan kadonneet (Kuva 5.), lammastalouteemme kiinnitetään vasta nyt huomiota ja lehmien lukumäärä on edelleen laskussa.

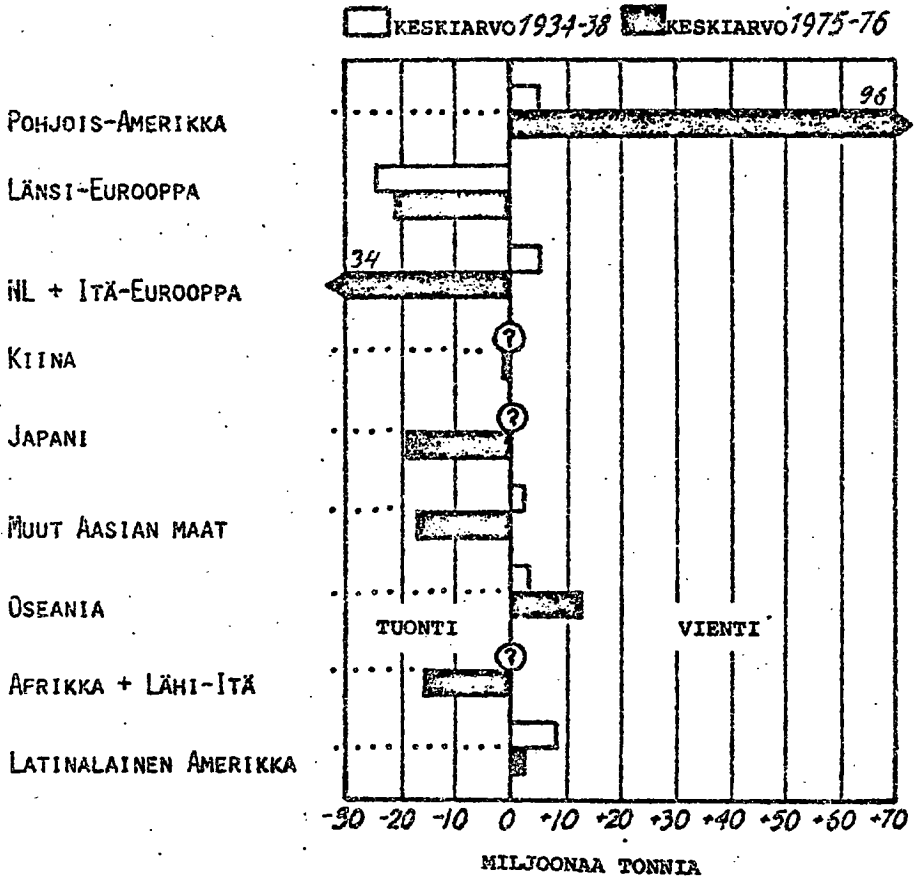
Toimenpide-ehdotukset

1. Viljan ja rehuviljan varmuusvarastoja on rakennettava riittävästi.
2. Kehitysmaiden kanssa on tehtävä pitkäaikaiset sopimukset viljan, maitojauheen jne. toimituksista.
3. Turhien elintarvikkeiden tuonti on lopetettava ja kotimaista tuotantoa on tuettava (myös marjat ja vihannekset).
4. Kotoisiin lannoitteisiin ja polttoaineisiin on investoitava (turve, puu, oljet).
5. Jätteiden, tähteiden ja lietteiden uudelleen käyttöä on edistettävä.
6. Maan maa- ja metsätaloustutkimuksen tukea on lisättävä.

7. Maa- ja metsätaloudesta sekä elintarvikkeiden tuotannosta on annettava oikeita tietoja.
8. Ihmistyövoimasta ja pienteollisuudesta on tehtävä kilpailukykyisempiä koneisiin ja suurteollisuuteen nähden.

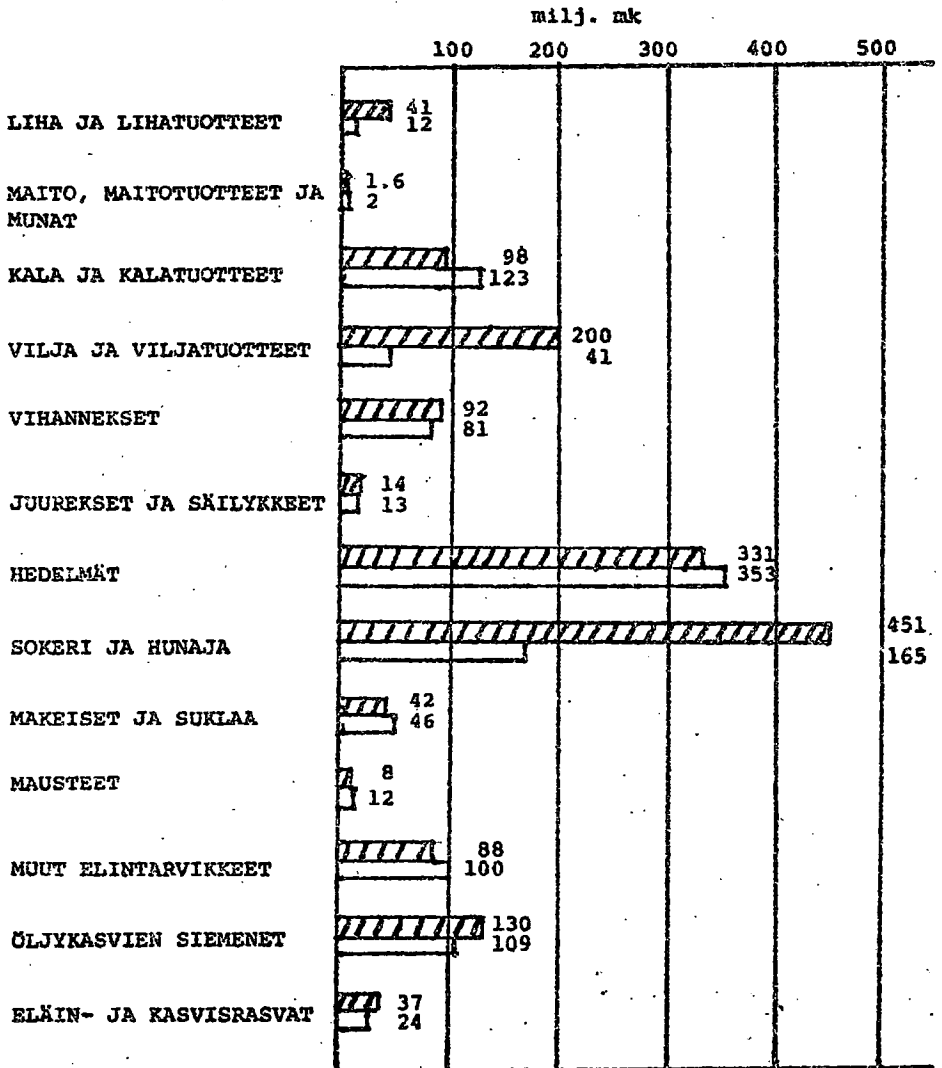

Kuva 1. Viljantuotanto ja -kulutus kehitysmaissa (WORTMAN 1976. *Scient. American* 235(3):31-39).

Kuva 2. Maailman viljakauppa (Wortmann 1976, Scient. American 235(3):31-39).

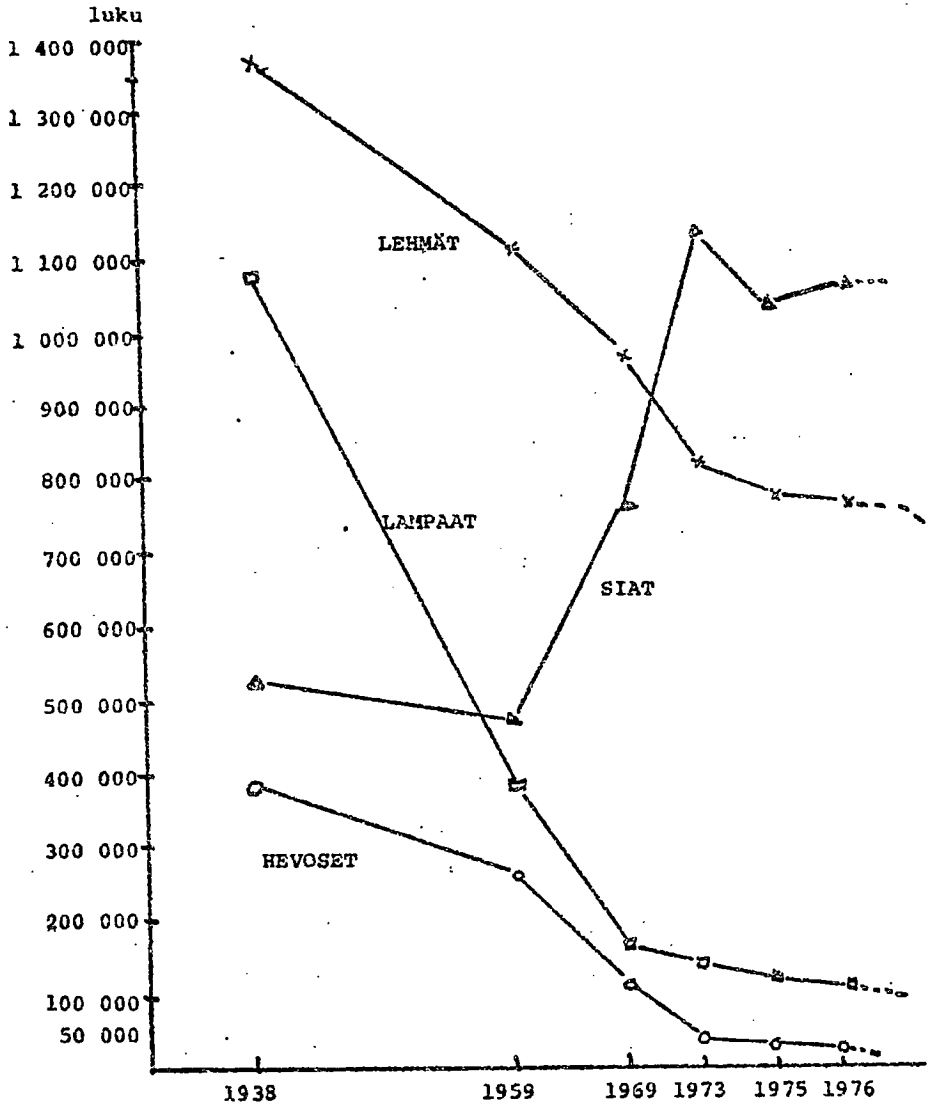
Kuva 4. ELINTARVIKetuonti 1975-76

1 593 mmk 1975
1 152 mmk 1976

tullitilastojen mukaan

Kuva 5. ERÄIDEN KOTIELÄIMIEN LUKUMÄÄRÄT SUOMESSA 1938-76.
 (Maatilahallituksen tilastojen mukaan).

KOTIELÄINJALOSTUKSEN TIEDOTE-SARJASSA ILMESTYNYT:

1. UUSITALO, H., 1975. Valintaindeksien rakentaminen kanojen jalostusarvostelua varten. Lisensiaattityö, 119 s.
2. RUOHOMÄKI, HILKKA, 1975. Nuoren lihanaudan teurasominaisuuksien arvioimisesta, Lisensiaattityö, 197 s.
3. MAIJALA, K., 1975. Kotieläinjalostus ja sen tutkimus. Esitelmä maataloustutkimuksen päivillä, 26 s.
4. HELLMAN, T., 1975. Maidon lysotsyymiaktiivisuudesta ja utaretulehduksesta Viikin karjassa. Pro gradu-työ, 77 s.
5. MAIJALA, K., 1975. Pohjoismaiden maataloustuotanto tulevaisuuden resurssitilanteessa. Esitelmä Pohjoismaiden Maataloustutkijain Yhdistyksen 15. kongressissa Reykjavikissa, 36 s.
6. MAIJALA, K., 1975. 50 vuotta kotieläinten jalostustutkimusta Suomessa — tutkimus tänään ja huomenna. Esitelmä Maa- ja kotitalouden Erikoisyhdistysten Liiton luontopäivillä Helsingissä 28.11.1974. 21 s.
7. NIEMINEN, P., 1975. Ultraäänikuvauksella arvioidun lihakuuden yhteys sonnien kasvukoetuloksiin. Pro gradu -työ, 95 s.
8. MAIJALA, K., 1975. Yleisiä näkökohtia kotieläinten jalostustavotteiden määrittelyssä. Esitelmä Pohjoismaiden Maataloustutkijain Yhdistyksen 15. kongressissa Reykjavikissa 3.7.1975, 18 s.
9. OJALA, M., PUNTILA, MARJA-LEENA, VARO, M. & LAAKSO, P. 1976. Sonnian mittauksia yksilötastausesemilla. 45 s.
10. HELLMAN, T., OJALA, M. & VARO, M. 1976. Ultraäänikuvauksen käyttö pääsien yksilöarvostelussa. 15 s.
11. LINDSTRÖM, U., 1976. Voidaanko jalostuksella vaikuttaa utaretulehdusalttiuteen? 19 s.
12. RUOHOMÄKI, HILKKA & HAKKOLA, H., 1976. Lihantuotantokokeiden tuloksia. 15 s.
13. LAMMASPÄIVÄ, Viikki 2.2.1977. 21 s.
14. JOKINEN, LIISA & LINDSTRÖM, U., 1977. Piilereiden ei-uusintatulokset 4 vuoden säilytyksen jälkeen verrattuna tuloksiin 1 vuoden säilytyksen jälkeen. 12 s.
15. LINTUKANGAS, S., 1977. Erialaisten virhelähtelien ja erityisesti tuotostason ja maantieteellisen alueen vaikutus Ay-sonnien jälkeläisarvosteluun. Pro gradu-työ, 114 s.
16. MAIJALA, K. & SYVÄJÄRVI, J., 1977. Mahdollisuudesta kehittää monisyynnyttävää nautakarjaa valinnan avulla. 23 s.

- 17a-c REHURHÖTYYSUNDETTA KÄSITTELEVÄT ESITELMÄT. 1977. Suomen Maa-
taloustieteellisen Seuran kokous 26.1.1977.
18. RUOHOMÄKI, Hilikka. 1977. Erirotuisten lihanautojen elopainot
ja iät 160 kilon teuraspainossa. 12 s.
 19. NAUTA- JA SIKAPÄIVÄ 14.11.1977.
 20. LINDSTRÖM, U. 1978. Maidon valkuainen. 13 s.
 21. HELLMAN, T. & OJALA, M. 1978. Karjujen ultraäänikuvaus. 23 s.
 22. LINDSTRÖM, U. 1978. Jalostuksella terveempiä eläimiä. 24 s.
 23. RUOHOMÄKI, Hilikka. 1978. Nuorten lihanautojen mittojen ja
elopainojen välisistä yhteyksistä kasvukauden aikana sekä
mittojen merkityksestä elopainon arvioimisessa. 39 s.
 24. LINDSTRÖM, U. 1978. Ravintohuolto mailla ja muualla. 10 s.

ISSN 0356-1429